

Skálafjörðurin er deyðavatn — leggið tí virkið aðrastaðni

sigur Hans Jacobsen, stjóri á Bakkafrost á Glyvrum. Hann hefur saman við fleiri hundrað øðrum mót-mælt, at taravirkið verður bygt á Skálafjörðinum

— Hans Jacobsen heldur, at það er ekki rætt at leggja eitt tiltekið virki á Skálafjörðinum, sum er deydavatn. Fjörðurin er rættiliga djúpur og inn-anfyri Saltnes er djúp grynnna, har möguleg evni frá virkinum koma at liggja á sama stað og ekki verða skolað longur út.

— Eg skilji ekki, sigur Hans Jacobsen, hví politikararnir tosa so nógv um at gera nakað fyrri tey smærri plássini, og nú leggja eitt taravirki á Strondum. Eg fati ekki, hví teir ekki heldur hava lagt það í Skálavík ella í Oyndarfirði, sum eru betur egnað til eitt taravirki.

— Tú hevur skrivað undir mótmæli, har sagt verður, at taravirkið fer at oyða alt liv har á fjörð-

um. Hverji prógv finnast fyrri hesum?

— Eg ivist ekki í, at eitt virki, sum skal framleiða voru úr tara og brúka kemikaliir í hesi framleiðslu fer at dálka Skálafjörðin. Og so er tað spurningurin um sjálvan tarastovnin. Mangir skilamenn hava borið uppá mál, at tað kann vera sera vandamikið fyrri livið í sjónum at skera taran.

— Nú ert tú leiðari á einum fiskiðnaðarvirki. Dálkar Bakkafrost Skálafjörðin?

— Virki okkara er sjálvandi ekki 100 prosent reint. Sjálvandi dálkar tað eins og alt annað ger tað, men her mugu vit minnast, at ein fyrirtreyt fyrri at kunna fiska sild, er, at eitt

virki er at taka imóti sildini.

Men tað man vera litil dálking, ið kemur frá Bakkafrost. Her er jú talan um nátturligan lort frá fiskiarbeiði. Við taravirkinum er støðan ein onnur. Har er talan um m.a. kemikaliir, sum eru vandamikil fyrri umhvørvið.

Hans Jacobsen mælir at enda myndugleikunum til at leggja taravirkið á eitt annað pláss, har umstøðurnar eru betri fyrri tilikunum virki. Hann heldur, at vit sum samfelagsborgarar eiga at seta krøv fram um, at alt, sum kemur til landið, verður kannað gjølla fyrri at fyrirbyggja möguligari dálking.

Hans Jacobsen, Bakkafrost: — Leggið virkið aðrastaðni

— Sjálvandi skulu vit eisini kanna tey virki, sum eru í gongd her heima, sigur Hans Jacobsen á Bakkafrost.

Sjóvar kommunu, Sofus í Selvindi.

Hann hevur onga viðmerking til tey mótmæli, sum eru send tinginum, men visur á, at treytin fyrri at leggja eitt taravirki har á staðnum er, at virkið ikki dálkar umhvørvið. Kommunan hevur samstundis við tí sáttmála, ið gjørdur er við taravirkið, vísar sær, at kanningar verða gjørdar í samband við taraframleiðsluna, og hvørja ávirkan hon fer at hava á umhvørvið. Sofus sigur, at lítið og einki arbeiði av týðningi er á Strondum, so eitt tiltekið arbeiðspláss hevði munað nógv.

Eftir meti frá Sjóvar kommunu voru umstøður fyrri at leggja eitt tiltekið virki á Hulki, tí at havna-økið var so gott sum klárt at seta virkið á, og at vatnveitingin til havnar-økið var rættiliga væl útbygt.

Áðrenn endaligt loyvi og sáttmáli varð gjørdur millum Sjóvar kommunu og taravirkið, vorðu gjørdar kanningar fyrri at vita um virkið dálkar. Umboð fyrri Sjóvar kommunu og aðrar myndugleikar voru í Noregi og Danmark og kannaðu líknandi taravirki har.

Sofus sigur, at norðmenn høvdu góðar royndir av taravirkjum. Teir vitjaðu virkið Protan & Fag-

Sofus í Selvindi

ertun, ið liggur í í Karmøysundinum nakað sunnanfyri Haugesund. Hetta virkið er 18 ára gamalt.

— Vit merka ikki til ringan lukt, sigur Sofus í Selvindi, og fingi vit at vita, at eingir trupulleikar høvdu verið við dálking har á staðnum.

Eisini Heilsuføðisliga Starvsstovan varð biðin um at gera kanningar viðvíkjandi taravirkinum. Úrslitið av hesum kanninum visur, at verður farið fram á rættan hátt, er lítil vandi fyrri, at virkið fer at dálka.

Bygdaráðsformaðurin á Strondum:

Taravirkið verður bygt

— Vit hava ongar ætlanir at taka loyvið at byggja taravirkið her á Strondum aftur, sigur formaðurin í

Niðurstøða av vísindaligum kanninum:

Kanningar og umfatandi eftirlit er neyðugt, áðrenn framleiðslan byrjar

Vit prenta her brot úr frágreiðingini, sum Heilsuføðisliga Starvsstovan hevur gjørt í samband við taravirkið á Hulki. Starvsstovan á Debesartroð sigur í frágreiðingini til Sjóvar kommunu, at avleiðingar av royki og dusti frá virkinum vera av litlum týðningi. Viðari verður sagt, at tað er torført at gera met um avleiðingarnar av avfalli, sum verður leitt út á fjörðin. M.a. tí hevur Heilsuføðisliga Starvsstovan heitt á Vandkvalitetsinstituttet í Danmark um at gera eitt met av avfallinum og biologisku víðurskiftunum á fjörðinum.

Sagt verður, at virkið kann setast upp treytað av, at kanningar verða settar í verk, so at tað til eina og hvørja tíð er gjørligt at seta tiltøk í verk, sum kunnu minka um dálkingina. Rátt verður til, at hesar kanningar byrja áðrenn virkið verður sett upp.

Avleiðingarnar av dálkingini vera óivað minni, um tararestirnar verða fluttar út á streymasjógv, og eisini er hugsandi, at eftirlitið við virkinum og biologisku víðurskiftunum á fjörðinum ikki nýtast at vera so umfatandi sum tá tararestirnar verða leiddar út á fjörðin.

Taravirkið og avleiðingar

Vandin fyrri ringum royki av rávoruni skuldi verið litil. Rávoran verður konserverað við formalini fyrri at fyrirbyggja roti. Tað verður bert neyðugt at nýta formalin um summarið, tá vandin fyrri roti er størstur.

Rávoran verður goymd á sjálvum virkinum, og tað ger, at vandin fyrri ringum royki verður minni. Tað er annars illa hugsandi, at trupulleikar kunnu standast

av tí, sum verður leitt burtur gjøgnum skorsteinin. Undir serligum umstøðum, t.d. tá lotið liggur at húsum í grannalagnum, kann tað hugsað, at fólk fara at vera var við royk og dust.

Eingi eitrandi evni

Tá meti verður um evni, ið hava týðning í samband við dálking, verður fyrst og fremst hugsað um eitrandi evni, t.d. kviksilvur, cadmium, PCB, DDT o.s.fr., og tað verða eftir okkara meti og sambært teimum upplýsingum, vit hava fingið um framleiðsluna, eingi slik evni leidd burtur frá virkinum.

Viðari verður sagt í frágreiðingini, at tey evni, sum verða leidd út á fjörðin, eru uppløyst og óuppløyst (tararestir) evni úr taranum, og kemikaliir, sum stava frá framleiðsluni. Hesi evni hava ávirkan á djór og plantur, sum eru í sjónum.

Kemikaliir frá virkinum, sum verða leidd út á fjörðin, kunnu hava ávirkan á liviumstøðurnar í sjónum. Her verður serliga hugsað um súru og basu. Tí er tað av týðningi, at súrur og basur verða so mikið neutraliseraðar, áðrenn tær verða leiddar út á sjógv, at tá tær eru blandaðar við sjógvin, eru neutralar.

Undir framleiðsluni verður nakað av gipsi leitt út á sjógv. Vandandi kundi verið fyrri, at hetta tungt uppløysiliga evni legst sum eitt hvitt lag á botnin og fram við strondini, men sambært frágreiðingini frá Vandkvalitetsinstituttet, verður hetta evni uppløyst, um tað verður blandað við nógvum sjógvi.

Fyrri at ávirkanin av dálkingini skal gerast minst møguleg er tað umráðandi, at avfallið frá virkinum

verður leitt út á fjörðin á ein slíkan hátt, at tað verður blandað skjótast gjørligt og mest møgulegt við sjógvin.

Mælt verður til at frárenningin verður lögð niður á botn, tí tá vil avfallið, sum er lættari ennsjógvur, flotna og verða ført burtur við rákinum og roknað eftir verði, at rákið í vatnaskorpuni vanliga liggur út eftir fjörðinum.

Tað er ikki óhugsandi, at fjörðurin undir serligum umstøðum verður litaður av tararestum. Verða tær koyrdar á streymasjógv, er hesin møguleiki væl minni.

Niðurstøðan

Niðurstøðan hjá Vandkvalitetsinstituttet er tann, at virkið kann setast upp á Hulki treytað av, at kanningar verða gjørdar áðrenn framleiðslan byrjar, soleiðis at tað til eina og hvørja tíð eru møguleikar fyrri at meta, um dálkingin kann hava óynskar avleiðingar fyrri fjörðin. Um so er, verður neyðugt at seta tiltøk í verk, sum kunnu minka um dálkingina. Her er vert at leggja til merkis, at tararestirnar í einum líði undir framleiðsluni finnast í fætum líki og eru sostatt lættar at beina burtur frá virkinum, t.d. kunnu tær flytast við skipi út á streymasjógv.

Um so er at hetta ikki er nógv mikið, vera einastu ráðini tey, at reinsiverk má setast upp við virkið.

Í frágreiðingini verður at enda mælt til, hóast tararestirnar verða fluttar burt, at eftirlitið kortini verður gjørt so umfatandi í byrjanini, at støðan viðvíkjandi dálking verður gjølla lýst. Hetta kann m.a. hava týðning, um so er, at hugsað verður um at økja um framleiðsluna í framtíðini.